



Юрій ЯНОВСЬКИЙ «Вершники»



Я пам'ятаю сиві скроні
І зір задуманий такий...
(В.Сосюра «Пам'яті Ю.
Яновського»)



□

«...треба уважно переглянути всю творчість Яновського... для того, щоб над іменем нашого видатного майстра й чесного громадянина засіяло в усій своїй красі сонце ПРАВДИ».

М.Рильський



Портфоліо письменника

При народженні: **Яновський Юрій Іванович.**

Псевдоніми, криптоніми: **Юрій Ней, Юрі
Юрченко.**

Дата народження: **27 серпня 1902р.**

Місце народження: **хутір Майєрове,
Кіровоградська область.**

Дата смерті: **25 лютого 1954р.(51р.)**

Місце смерті: **Київ.**

Національність: **українець.**

Громадянство: **СРСР.**

Мова творів: **українська, російська.**

Рід діяльності: **прозаїк, поет.**

Роки активності: **1922 – 1954рр.**

Напрямок: **неоромантизм, соціалістичний реалізм.**

Жанр: **новела, роман, оповідання, повість, вірш.**



Творчий доробок

МІТЦЯ:

- Збірка «Мамутові бивні» (1925)
- Збірка «Кров землі» (1927)
- Повість «Байгород»(1927)
- Роман «Майстер корабля» (1928)
- Роман «Чотири шаблі» (1930)
- Роман «Вершники» (1935)
- Драматичні твори: «Завойовники»(1932)«Дума про Британку»(1937), «Дочка прокурора»(1954)

The image shows the cover of a book titled 'Вершники' (Horsemen) by Yuri Yanovsky. The cover is red with a black and white illustration of a horse and rider. The author's name 'Юрій Яновський' and the title 'ВЕРШНИКИ' are printed on the cover. The number '92' and '964' are visible in the top left corner.

1935 р. – поява оману «Вершники»

□ « В цій невеликій книжці
закладено три роки роботи,
три роки всіляких думок і
самовідчужувань, усяких
ЖИТТЄВИХ УМОВ».

Ю. ЯНОВСЬКИЙ

Літературознавці про

- **роман:** «Вершники» **потрясли**. Вражав кожний образ, кожна фраза, кожне так вдало й точно вжите слово. Творчість Яновського для мене стала яскравим і привабливим маяком» (Юрій Збанацький).
- «У «Вершниках» творилась нова образність, нова барвами, ритмікою, мелодикою. Образність, що була б неможлива раніш. Тільки співець нового часу міг побачити й розгледіти їх, оті небесні споруди, оті неймовірні й невловні, з самого повітря лиш зіткані, з блакиті неба змуровані вежі, на тлі яких безстрашні витязі революції схрестили шаблі у двобої з минулим» (Олесь Гончар).

Юрій
Ановський

ВЕРШНИКИ

Ю Ановський

FOLIO

Жанр твору:

Новелістичний

роман.

- **Роман у новелах** – складний за побудовою і великий за розміром епічний прозовий твір, у якому широко охоплені життєві події певної епохи; складається з окремих новел, об'єднаних спільним задумом.



Композиція

роману:

Вісім сюжетно завершених новел:

«Подвійне коло»

- «Дитинство»
- «Шаланда в морі»
- «Батальйон Шведа»
- «Лист у вічність»
- «Чубенко, командир полку»
- «Шлях армій»
- «Адаменко»



Особливості роману

- Складається з 8 композиційно й сюжетно пов'язаних новел.
- Відсутність хронологічної послідовності в розгортанні подій.
- Використання кінематографічного прийому монтажу «кадрів».



Особливості роману:

- Має ознаки народної думи, героїчної поеми, новели.
- Виняткових героїв автор показує у виняткових обставинах.
- Головний мотив – розпад людського роду, що почався з революцією.
- Правдивість і типовість у відтворенні історичних подій та змалюванні дійових осіб.



Проблеми роману:

- Трагедія роду і народу.
- Розпад родини заради ідеї.
- Революція і народ.
- Політичні платформи різних партій і політичних сил.
- Відданість справі.
- Творча праця і духовні цінності.
- Проблема братовбивчої громадянської війни.

Новела «Подвійне коло» (літо 1919р)

- **Тема:** показ трагічних подій в історії українського народу, коли брат повстає на брата; зіткнення родинних і класових інтересів; романтика громадянської війни.
- **Ідея:** засудження братовбивства і недотримання людських законів, моралі, традицій, батьківського заповіту: «Тому роду не буде переводу, в котрому браття милують

СИМВОЛИ НОВЕЛИ:

- **Бій під Компаніївкою**, коли на полі битви зішлися рідні брати Половці, коли брат убиває брата – символ складної ситуації в Україні під час громадянської війни.
- **Дощ** під час похорону трьох загиблих братів – символ очищення від усього лихого.

ГЛУМАЧЕННЯ НАЗВИ

НОВЕЛИ:

- 1. «Подвійне коло» - подвійне коло подій – на фронті і в тилу, у степу й у підпіллі.
- 2. «Подвійне коло» – це коло правди і неправди, які письменник дає можливість розрізнити за допомогою наскрізного образу Івана Половця.
- 3. «Подвійне коло» – це клас і рід, у якому замкнуте життя п'ятьох братів.
- 4 «Подвійне коло» – це боротьба правди і кривди, добра і зла, правди багатих і правди бідних.
- **ВИСНОВОК:** Не буде міцного роду – не буде держави!

Рід – це частина держави!

*“Тому роду не буде переводу, в котрому
браття милують згоду”*



УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА



Юрій ЯНОВСЬКИЙ

ВЕРШНИКИ

FOLIO

Політичні погляди братів Половців

- Андрій – денікінець
- Оверко – петлюрівець
- Панас – махновець
- Іван – командир інтернаціонального полку
- Сашко – чотирнадцятилітній хлопець, з Панасом у загоні махновців.

АНДРІЙ

- офіцер царської армії
- ненавидить рідного брата і рідну землю
- батьківщина – Росія-матінка
- ображає брата (Мазепа проклятий, петлюрівське стерво)
- запеклий шовініст (галичани бив у Карпатах до смерті)
- знехтував батьківським заповітом



ПАНАС

- важко народжений
- непутящий
- контрабандист
- нечесний та підступний на полі бою



ОВЕРКО

- єдиний з роду добре освічений, закінчив учительську семінарію, книги читав, написані по-нашому, артист, грав із греками в Просвіті
- першим згадує про рідну Дофінівку, море, батька і навіть його бінокль
- визнає рід основою і, передчуваючи трагедію, кається перед ним; найголовніше для нього держава, Українська держава.



ІВАН

- “комісарська морда”
- співає з чужого голосу
- “весь світ за нас і Карл Маркс”
- переможець, що загубив трьох братів



Новела «ДИТИНСТВО»

- **Тема:** змалювання дореволюційного українського села; показ дитячих років Данила Чабана, формування його характеру під впливом прадіда Данила.
- **Ідея:** возвеличення спадковості поколінь, духовної пам'яті українського народу, одвічного прагнення українців до волі, до боротьби за краще життя.
- **Філософське кредо новели:** ствердження невмирущості й волелюбності людської гідності.

Особливості новели:

- Новела не має єдиної наскрізної сюжетної лінії.
- Розділ складається з окремих пейзажних і побутових епізодів.
- Майстерно відтворено народні звичаї, побут, нужденне життя закріпаченого села.
- Мандрівка прадіда з правнуком у степ, до моря – символ шукання світлої долі.
- Новела оспівує міцні родові традиції, здорове існування людини на землі.



□ «Топчи землю, синок,»-
такими були останні слова
мудрого старого, звернені
до нащадка його роду.

Новела «Шаланда в морі»

- **Тема:** зображення стосунків Мусія Половця та його дружини Половчихи, яка, провівши чоловіка в море, виглядала його, а потім рятувала і чоловіка, і шаланду.
- **Ідея:** уславлення вірності, щастя кохання, материнства; возвеличення людської витривалості, відповідальності за долю своєї землі..

Образи новели: Половчиха

- Любляча мати п'ятьох синів, з доброго рибальського роду.
- Портрет немов різьблений з граніту: «...одежа на ній віялась, мов на кам'яній, вона була висока і строга, як у пісні...».
- Моральна сила і велика воля.
- «Маяк негасимої сили», постійне чекання чоловіка з моря.
- «...мати стояла на чолі родини...мов скеля в штормі
- Жіноча ніжність її душі, велика любов до чоловіка, вірність з особливою силою розкривається в її монолозі-голосінні (сучасна Ярославна).
- В образі старої Половчихи письменник показав горе всіх матерів, чийі діти гинули за чийсь інтереси, вбивали один одного за чийсь примарні ідеї, забуваючи про істинні цінності і святий

Образи новели: Мусій

Половець

- Батько великої родини, дофінівський рибалка, голова рибальської артілі, член підпільного ревкому.
- Сильна, вольова, загартована фізично людина, вміє долати труднощі.
- Сміливий, людяний, мудрий і працьовитий, вміє своїм вчинком врятувати і Чубенка, і шаланду.
- «Преніжно обнявшись», поверталось додому подружжя, так, як ходили все життя



Тестові завдання за творчістю Ю. Яновського



□ 1. Знайдіть портрет Юрія Яновського:

- 1)
- 2)
- 3)



а) 1 р.; б) 2 р.; в) 3 р.

□ 2.Юрій Яновський є лауреатом:

- а) Шевченківської премії;
 - б) Сталінської премії;
 - в) Нобелівської премії.
-

□ 3.Знайдіть зайве:

- а) «Прекрасна Ут»;
- б) «Мамутові бивні»;
- в) «Вершники»;
- г) «Чотири шаблі»;
- г) «Майстер корабля»;
- д) «Вальдшнепи».

□ 4.Юрій Яновський працював після закінчення Єлисаветградського реального училища:

а) в адміністративному відділі повітового виконкому, у повітовому статистичному бюро;

б) в університеті;

в) у театрі.

□ 5.Перші поетичні твори мали ознаки:

а) неореалізму;

б) неоромантизму;

в) неонародництва.

□ 6. Знайдіть відповідності:

- | | |
|-------------------|-----------------------------------------------|
| 1. Андрій. | а) махновець (-і). |
| 2. Оверко. | б) більшовик(-и) |
| 3. Панас і Сашко. | <input type="checkbox"/> в) петлюрівець (-і). |
| 4. Іван. | г) денікінець (-і). |

□ 7. Смерть головних героїв новели Юрія Яновського «Подвійне коло», за винятком одного, відбулася в такій послідовності:

- а) Оверко → Андрій → Панас → Іван;
- б) Андрій → Оверко → Панас → Іван;
- в) Оверко → Андрій → Іван → Панас.

□ 8. Знайдіть відповідності:

1. Андрій. а) «Рід — це основа, а найперше держава, а коли ти на державу важиш, тоді рід хай плаче, тоді брат брата зарубає».

2. Оверко. б) «Роде, мій роде, прости мені, роде, що я не милую згоди. Рід переведеться, держава **СТОЯТИМЕ**».

3. Панас. в) «Рід наш роботящий, та не всі в роді путящі. Є горем горьовані, свідомістю підкуті, пролетарської науки люди, а є злодюги й несвідомі, вороги й наймити ворогів. От і бачиш сам, що рід розпадається, а клас стоїть, і весь світ за нас, і Карл Маркс».

4. Іван. г) «Рід наш рибальський, на морі бувальський, рід у державу вростає, в закон та обмеження, а ми анархію несемо на плечах, нащо нам рід, коли не треба держави, не треба родини, а вільне співжиття?».

□ 9. Знайдіть відповідності:

1. «Подвійне коло». а) «Одесу видко по другий бік морської затоки, це місто обдував трамонтан, воно височіло на березі, мов кістяк старої шхуни».

2. «Дитинство». б) «грего навіяв тривалого дощу, навіть зливи, а поміж цим точилися криваві бої».

3. «Шаланда в морі». в) «степ простелявся перед ним, як чарівна долина, на якій пахне трава, пахнуть квіти, навіть сонце пахне, як жовтий віск».

□ 10. Наведіть приклади неоромантизму в новелі Юрія Яновського «Шаланда в морі».



□ 11. Наведіть приклади імпресіонізму в новелі Юрія Яновського «Дитинство».

□ 12. Поясніть назви новел Юрія Яновського: «Подвійне коло», «Шаланда в морі», «Дитинство».



Музей Ю. Яновського в Нечаївці

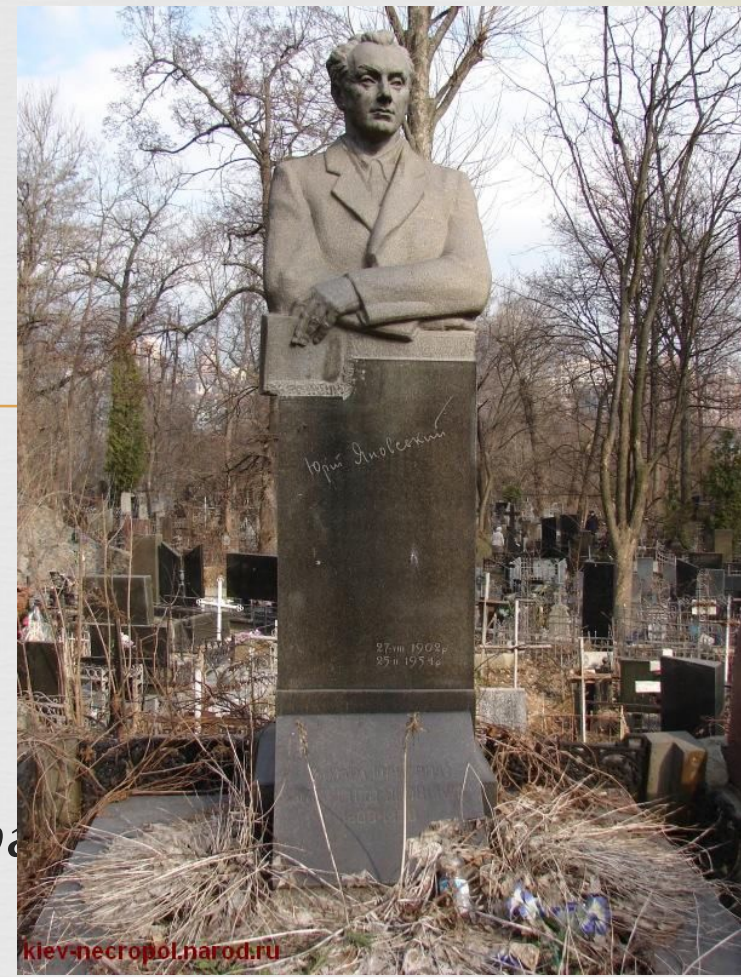
Пам'ятник у Нечаївці



Видання творів Ю. Яновського



*Він був тоді ще майже молодий,
Коли прийшла дванадцята година
І зупинила його серця стук -
І щедрого учителя не стало.
Каштани навіть в Києві на брук
Ронили сльози, як його ховали.
І щедро так мовчали юнаки,
Що йшли ще вчора з творами до нього
О, як він мудро правив їх рядки,
Благословляв їх у важку дорогу!*



**Надгробок Ю. Яновського
на Байковому кладовищі**